

STIMULERINGSKADER GROENE EN BLAUWE DIENSTEN IN NOORD-BRABANT

De eerste provinciale regeling voor het agrarische buitengebied

Looptijd: ontwikkeling v.a. 2003
Status: juridische vertaling

Landschap ontwikkelen met kwaliteit

- **Investeren in groene en blauwe diensten in het agrarisch buitengebied**
 - Stimuleringskader: één voertuig voor verschillende overheden
- **Maatwerk met uitvoeringsprogramma's, gebiedscontracten en veldcoördinatoren**
- **Keuze dienstenmodules per landschapstype legt accenten op gebiedsniveau**
- **Afstemming met en integratie van ander instrumentarium**
- **Deelname van Europa en bedrijfsleven in de toekomst?**

Het gebied en de ontwikkelingen: wat is er aan de hand?

De provincie Noord-Brabant heeft ervoor gekozen om één stimuleringskader te ontwikkelen voor groene en blauwe dienstverlening, welke ook benut kan worden door gemeenten en waterschappen. Met uitzondering van de Ecologische Hoofdstructuur is het kader in heel Brabant van toepassing. Brabant geeft hiermee, als een van de eersten, uitwerking aan de verantwoordelijkheid van provincies, gemeenten en waterschappen voor het landschap buiten de Ecologische Hoofdstructuur. Doel is om de kwaliteit te verhogen. Door dit ene stimuleringskader is het niet nodig dat de diverse overheden ieder een eigen regeling opstellen. Het biedt bovendien duidelijkheid voor deelnemers in het veld die initiatieven willen ontplooiën. Voor hen is het niet nodig om te winkelen bij diverse aanbieders.

Bij het bestuursakkoord 2003 – 2007 stelde Gedeputeerde Staten een bedrag van 20 miljoen Euro beschikbaar voor groene en blauwe diensten voor de bestuursperiode. Gemeenten en waterschappen worden gevraagd 50% bij te voegen. Het totaal budget wordt dan 40 miljoen. Het stimuleringskader vormt een instrument om tot gestructureerde besteding van deze middelen te komen. De eerste helft van 2005 vindt de juridische uitwerking plaats en daarna zal de regeling door de Europese commissie worden getoetst met name op concurrentievervalsing. Als de regeling de toets doorstaat gaat de regeling daarna van kracht.

Bestuurlijk is de basis voor het stimuleringskader gelegd in het beleidsdocument 'Natuur- en landschapsoffensief Brabant' en het 'uitvoeringsprogramma van het Streekplan 2002'. In het streekplan is het stimuleringskader genoemd als een van de programma's die uitgewerkt zouden gaan worden.

Maatwerk met uitvoeringsprogramma's, gebiedscontracten en veldcoördinatoren

Enkele basale onderdelen zijn in heel Brabant - uitgezonderd de Ecologische Hoofdstructuur - van toepassing. Andere onderdelen worden van toepassing nadat de betrokken partijen in een gebied - zoals provincie, gemeenten, waterschap, agrariërs en natuurbeschermers - een uitvoeringsprogramma hebben opgesteld. Een uitvoeringsprogramma geeft aan welke doelen en maatregelen worden nagestreefd en welke budgetten daarvoor nodig zijn. Per uitvoeringsprogramma stellen de aanbieders van de budgetten een gebiedscontract op. Dit gebiedscontract legt afspraken over de overeengekomen doelen en budgetten vast. In het gebied wordt een veldcoördinator aangesteld die namens alle aanbieders de regeling zal uitdragen naar mogelijke deelnemers. In het gebiedscontract worden ook afspraken gemaakt over de invulling

van de taken van de veldcoördinator. Deze veldcoördinator is geen provinciale medewerker, maar bijvoorbeeld een ambtenaar van een betrokken gemeente of waterschap of een vertegenwoordiger van een agrarische natuurvereniging en zal gemeenschappelijk worden bekostigd.

De provincie is beheerder van het stimuleringskader en dus bevoegd om wijzigingen door te voeren.

MAATREGELEN STIMULERINGSKADER
<p><i>Realiseren hoofdadere</i> zoals de Ecologische verbindingzones (EVZ's) zoals aangewezen op de plankaarten van het Streekplan of Multifunctionele hoofdadere (MFH's) die in het uitvoeringsprogramma kunnen worden aangewezen. De hoofdstructuur maakt bij uitstek het combineren van natuur, waterbeheer en recreatieve ontsluiting mogelijk.</p>
<p><i>Realiseren fijne dooradering</i> met voor dat landschapstype karakteristieke of bijzondere natuur-, landschaps- en cultuurhistorische waarden en elementen</p>
<p><i>Realiseren duurzaam waterbeheer</i> Duurzaam waterbeheer biedt voor agrarische en particuliere grondgebruikers ook perspectief in de zin van een rol bij de berging en zuivering van water, en bij bestrijding van verdroging.</p>
<p><i>Vergroten recreatief medegebruik agrarisch cultuurlandschap</i> Het stimuleringskader wil ook bewerkstelligen dat het landelijk gebied beter wordt ontsloten voor de recreant middels doorgaande onverharde wandelpaden met bijbehorende kleinschalige recreatieve voorzieningen.</p>
<p><i>Landschappelijk inpassen bebouwing</i> Een goede erfbeplanting zorgt ervoor dat de bebouwing op een natuurlijke en verzorgde wijze in het landschap past en aansluit op de hoofdadere en fijnere landschapsstructuren.</p>

Tabel 1 Maatregelen: de hoofdcategorieën in groene en blauwe diensten

Keuze uit een groot aantal Groene en Blauwe dienstenmodules

De gevraagde diensten zijn in het stimuleringskader als standaardpakketten of modules opgenomen. Voor iedere maatregel zijn de gevraagde diensten (modules of pakketten) gespecificeerd omschreven. Afhankelijk van behoefte en bruikbaarheid in een regio kan een module in het regionale uitvoeringsprogramma worden opgenomen. Voordeel van deze opbouw is dat het de gelegenheid biedt om tot op gebiedsniveau accenten te leggen. Landschappelijke verschillen binnen een aandachtsgebied komen tot uitdrukking door keuze uit een beperkt assortiment aan pakketcombinaties per landschapstype.

Als in een gebied behoefte bestaat aan een nieuw pakket dan kan deze door GS worden toegevoegd. In de andere regio's waar dit pakket niet bruikbaar is, wordt het niet opengesteld.

AANDACHTSGEBIED	DIENSTEN (pakketten)					
	Houtwal/ houtsingel	Bloemrijke hoirand	Kruidenrijke zoom	Landschaps boom	Knotbomen	Akkerrand
OPEN						
Landschapstype 1						
Landschapstype 2						
Landschapstype 3						
Landschapstype 4						
HALFOPEN						
Landschapstype 1						
Landschapstype 2						

LIJNVORMIG						
Landschapstype 1						
Landschapstype 2						
Landschapstype 3						
Landschapstype 4						
WIT						
Landschapstype 1						

Tabel 2 Modulaire opbouw stimuleringskader, uitgewerkt voor de maatregel fijne dooradering. De tabel laat zien welke pakketten in dit aandachtsgebied per landschapstype wenselijk zijn.

Partijen zijn van mening dat op het grondgebied van gemeente X, binnen het open aandachtsgebied al voldoende knotbomen aanwezig zijn, maar nog onvoldoende bloemrijke hooi- en akkerranden. Voor de toepassing van het stimuleringskader betekent dit dat het pakket knotbomen geen taakstelling voor nieuwe aanleg krijgt, maar dat alleen budget wordt opgenomen voor het beheer van bestaande knotbomen. De pakketten bloemrijke hoorrand en akkerrand krijgen wel een taakstelling mee voor nieuwe aanleg.

AANDACHTSGEBIED	DIENSTEN (pakketten)					
	Houtwal/ houtsingel	Bloemrijke hoorrand	Kruidenrijke zoom	Landschaps boom	Knotbomen	Akkerrand
OPEN						
Landschapstype 1		2000m			X	
Landschapstype 2		1500m				
Landschapstype 3		2500m				1000m
Landschapstype 4		500m				

Tabel 3 Uitwerking in taakstelling per doel in het gebiedscontract op gemeentelijk niveau

Verplaatsbaar groen

In het stimuleringskader is ervoor gekozen om nieuw aangelegde elementen, in principe, verplaatsbaar te laten zijn voor zover dit noodzakelijk/gewenst en mogelijk is. Hierbij geldt dat nieuwe elementen bijvoorbeeld houtwallen of poelen niet verplaatsbaar zijn. Dit omdat hiervoor de inrichtingskosten te hoog zijn. Daarnaast is de kans groot dat andere wet- of regelgeving het opruimen/verplaatsen van deze elementen niet licht mogelijk maakt. Deze elementen zullen notarieel en planologisch vastgelegd worden. De vergoeding is dan ook gebaseerd op het uit productie nemen van de ondergrond.

Afstemming met ander instrumentarium

Uitgangspunt is streven naar ofwel het zoveel mogelijk onderbrengen van bestaande regelingen in het nieuwe stimuleringskader, ofwel een strikte scheiding in de toepassing (geografisch, thematisch). Voor programma Beheer streeft men naar scheiding tussen de aandachtsgebieden van programma Beheer en die van het stimuleringskader. De provincie werkt hiertoe samen met LNV. Ook voor andere regelingen is de afstemming uitgewerkt. Zie onder "meer informatie", bij: stimuleringskader groene en blauwe diensten Noord-Brabant, uitwerking (concept).

Het gebiedscontract is geen contract in het kader van de reconstructie. Hiervoor is gekozen omdat op korte termijn al gebiedscontracten voor het stimuleringskader zullen worden opgesteld en bij inwerkingtreding van het stimuleringskader in de loop van 2005 zullen deze contracten operationeel worden. De verwachting is dat op dat moment nog geen duidelijkheid is over de

opzet van eventuele gebiedscontracten in het kader van reconstructie. Duidelijke voorwaarde van dit gebiedscontract is dat hierin geen afspraken worden opgenomen die discutabel of strijdig kunnen zijn met de uitvoering van reconstructie. De betrokken partijen in dit gebiedscontract zullen betrokken zijn bij een toekomstig contract in het kader van reconstructie.

Het stimuleringskader is zodanig opgezet dat cofinanciering vanuit Europa in de toekomst mogelijk is. De keuze van de uitvoeringsorganisatie voor dit stimuleringskader is daardoor beperkt tot de twee organisaties die door Europa erkent zijn als betaalorgaan van Europese cofinancierings-middelen. Deze organisaties zijn Laser en DLG. Gekozen is voor een centraal administratiekantoor bij DLG.

Het werkproces: totstandkoming van de regeling

De regeling is mede tot stand gekomen op grond van de pilots Brabantse Delta en Land van Horst en Raam. Zij zijn respectievelijk voorjaar en najaar 2003 van start gegaan en in september en oktober 2004 afgerond. In de Brabantse Delta stond de opbouw van de regeling en de bijbehorende uitvoeringsorganisatie centraal. In het Land van Horst en Raam zijn de mogelijkheden voor flankerend beleid, zoals het inzetten van kavelruil instrumentarium, onderzocht en uitgewerkt. Ook zijn de ervaringen met de opzet en/ of werking van vergelijkbaar instrumentarium, zoals Programma Beheer, de Subsidieregeling Cultuurhistorische Landschap St. Oedenrode, het Uitvoeringsprogramma Proeftuin Het Groene Woud en de gemeentelijke regeling Etten-Leur gebruikt.

De eerste contouren van het stimuleringskader zijn november 2003 in de vorm van een discussienota aan interne en externe partijen en deskundigen voorgelegd. Vervolgens hebben verschillende consultatieronden plaatsgevonden. Juni 2004 was de concept-regeling gereed. Deze is besproken met gemeenten en waterschappen, PCLG en PCNL; met het ministerie van LNV in verband met overlap met Programma Beheer en met DLG en Coördinatiepunt Landschapsbeheer Brabantslandschap over de taken die zij zullen krijgen in het stimuleringskader. De regeling wordt de eerste helft van 2005 omgezet naar een juridisch document (beleidsregel) dat kan worden vastgesteld door Gedeputeerde Staten. Na vaststelling kan het formeel aan de Europese Commissie worden aangeboden ter toetsing, met name op concurrentievervalsing (mededingingstoets). De planning is dat het stimuleringskader in de loop van 2005 in werking kan treden.

Toekomst

Bedrijfsleven en Europa als nieuwe participanten?

Mogelijk gaan in de toekomst, naast provincie, gemeenten en waterschappen, ook derden met een direct of indirect belang, participeren in de uitvoering van het stimuleringskader. Denk bijvoorbeeld aan de EU, het Ministerie van LNV, maar wellicht ook aan de recreatiesector, de horeca of het bedrijfsleven. Toetreding van een nieuwe partner betekent nieuwe afspraken over de financieringsverhouding.

Programma Beheer overnemen in het stimuleringskader

In een groot deel van Brabant (1/3) is in het kader van Programma Beheer (regeling van het ministerie van LNV) landschapsbeheer mogelijk. Omdat de mogelijkheden uit het stimuleringskader aanzienlijk ruimer zijn dan bij Programma beheer, wordt voorgesteld de overlap met deze rijksregeling op te heffen (intrekking van de rijksregeling). Met het ministerie van LNV vindt overleg plaats over een bijdrage (afkoopsom) voor het stimuleringskader.

Meer informatie

- De heer Erik van Moorsel, projectleider Stimuleringskader groene en blauwe diensten Noord-Brabant, tel. 073 - 6802843
- Uitwerking (concept) van het Stimuleringskader groene & blauwe diensten Noord-Brabant